

Els residus no sempre són brossa

Amb el títol d'aquest article com a lema, i dins el marc del Parc Infantil de Nadal proppassat, més de 2.000 xiquets i xiquetes de la nostra ciutat i comarques van poder jugar amb la brossa de casa.

Aquesta era una possibilitat entre diverses propostes lúdiques que dins l'àmbit de l'educació ambiental podien realitzar.

Dit en quatre paraules, els participants van poder conèixer, entre altres coses, què són els residus, els tipus que se'n produeixen normalment en l'àmbit urbà, les possibilitats de selecció a l'origen (dins la pròpia llar) i contrastar els seus hàbits i actituds quotidians envers els residus.

Va ser un bon exercici de sensibilització i d'aprenentatge envers un tema de cabdal importància: la recollida selectiva dels residus sòlids urbans (RSU). Una activitat més entre les moltes que arreu de Catalunya estan desenvolupant entitats i administracions amb la finalitat de facilitar una correcta gestió dels RSU.

El rerafons de la qüestió

Tradicionalment els RSU han estat considerats brossa. Una brossa que s'acumula a les llars, comerços o empreses ubicades a la ciutat i de la qual ens hem de desfer per raons òbvies de tipus higiènic i d'espai. És un nivell més dins la dinàmica que marca el consum de productes.

Els embolcalls i envasos són un clar exemple d'aquells materials que en un moment del cicle de producció tenen una gran importància respecte al producte (ja que en permeten la conservació, transport o fins i tot provoquen l'atracció del potencial consumidor) però que tenen com a destí la destrucció.

En el cas d'alguns productes es pot veure com en canvia integralment el paper dins el cicle de producció-consum: els diaris i revistes passen a ser, en la seva globalitat, brossa. Trista fi la de la cel·lulosa de milers d'arbres

que ha calgut tallar, a més de les grans quantitats d'aigua i electricitat que s'hauran consumit per produir el paper amb què són impresos. I diem trista fi ja que com a brossa només els espera la possibilitat d'anar a parar a un abocador o a una planta incineradora i contribuir, junt amb d'altres elements força més peril·losos, a l'augment de la contaminació del medi.

Aquesta visió s'emmarca dins l'esperit que han definit els processos econòmics de la societat industrial, en la qual no es contemplava cap tipus de temor per l'explotació indiscriminada dels recursos naturals o fins i tot no es valoraven els greus impactes produïts per la utilització de determinats compostos químics, o per una producció d'energia a la qual no s'havia de posar cap límit ni condició, malgrat que fos una hipoteca per a les generacions futures.

Aquest panorama dantesco canvia de color i de fons a mesura que anem introduint-nos en la societat post-industrial, la qual rep per herència un món greument malalt en el qual els recursos ja no es veuen com a inesgotables. La qüestió és si nosaltres hem de continuar en la mateixa línia fins que tot se'n vagi en orris, o bé ha arribat el moment d'anar formulant alternatives que permetin deixar un planeta habitable a les generacions futures.

Les grans tendències actuals i la situació a Reus

Si partim dels plantejaments anteriorment exposats, és del tot necessari un canvi global de la nostra visió dels residus com un apartat que ha de contribuir a reduir els impactes que la societat humana genera sobre el planeta.

En aquest sentit les estratègies comunitàries dissenyades a finals dels 80 posaven un especial accent en l'aspecte de la minimització dels residus.

Per dir-ho de forma planera, si els residus són un problema, fem el problema més petit.

Els àmbits d'actuació per aconseguir-ho són tres: la reducció en origen (reduir o eliminar la generació de residus en els processos de fabricació), el reciclatge (tornar a donar valor a materials ja utilitzats) i el tractament (de cara a reduir la quantitat o toxicitat dels residus).

Si ens centrem en l'àmbit dels RSU en el marc de la nostra ciutat, veurem que allò que fins ara estem fent s'emmarca dins el tercer àmbit (el del tractament) i bàsicament grà-

cies a la incineració. És un pobre i perillós paper el que estem jugant ja que és prou conegut com en ambients científics es qüestiona la incineració de RSU sense una selecció prèvia, a causa dels peril·losos efectes contaminants que pot tenir.

Si volem aconseguir que els RSU no siguin sempre brossa haurem d'abocar-nos plenament cap el reciclatge ja que la reducció en origen queda majoritàriament fora de l'abast del ciutadà consumidor.

La recollida selectiva de RSU a l'origen es planteja com un sistema que permet el reciclatge d'una forma efectiva i econòmica, ja que entre els agents implicats s'hi troben tots els ciutadans. D'aquí sorgeix la gran importància d'una correcta educació que possibiliti l'eficàcia del sistema.

Cal esmentar que actualment són nombroses les experiències de recollida selectiva que ja es practiquen a Catalunya. No cal dir que si superem les fronteres de l'Estat, la recollida selectiva i el posterior reciclatge estan força generalitzats.

Retornem a l'origen

Havíem començat parlant de les iniciatives educatives que ja s'estan realitzant en la línia de preparar els ciutadans cap a l'exercici de la recollida selectiva. És un camí preparatori d'allò que serà inevitable, ja que si durant la dècada dels vuitanta les estratègies comunitàries marcaven tendències, durant els 90 dictaran normes d'obligat compliment, i la recollida selectiva dels RSU en serà una. Com és que amb aquesta situació de les coses, encara no s'ha fet a la nostra ciutat una clara opció pel reciclatge? A més, davant els dubtes que planteja la incineració sembla sensat d'utilitzar-la com un recurs de traspàs, per la qual cosa s'haurien d'endegar accions molt concretes per tal de reduir el volum total de brossa cremada.

En el moment actual i amb les experiències que es poden conèixer d'altres ciutats, la implantació de la recollida selectiva depèn majoritàriament de la voluntat d'aplicació més que d'altres factors. Anem educant i sensibilitzant, però cal posar els aprenentatges a la pràctica.

És per això que hem de dir que malauradament a Reus, els residus encara són brossa.

ÀNGEL CORTADELLAS
I BACARIA
BIÒLEG